

PALOISTEN KOULUN KUULEMISTILAISUUS (Hallintolaki §41)

Aika: 13.2.2024 klo 17.30-20.00

Paikka: Paloisten koulu

Läsnä:

Kunnanjohtaja, sivistysjohtaja, hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattori ja hallintosihteeri

Koulun henkilökunta

Luottamushenkilöitä 8

Kuntalaisia noin 20

1. Rehtori Jarmo Tikkanen avasi tilaisuuden
2. Kunnanjohtaja esitteli kunnan taloutta, talouden tasapainottamissuunnitelmaa sekä koulujen lakkauttamisen selvitystyötä ja näiden aikataulua - esitysmateriaali muistion liitteenä nro 1.
3. Sivistysjohtaja esitteli perusopetuksen lukuja, mm. oppilasmääriä ja oppilasennustetta, opetuksen kustannus/oppilas, kotikuntakorvauksia/valtionosuuksia - esitysmateriaali muistion liitteenä nro 1.
4. Myös rehtori Jarmo Tikkanen piti keskustelun aikana muutaman puheenvuoron, kertoen mm. koulun historiasta ja oppilasmäärän kehityksestä.
5. Tilaisuudessa esille tulleet läsnäolijoiden kysymykset ja kannanotot:
 - Onko tämä oikeasti selvitys vai joko päätös on tehty, voiko vanhemmat/lapset oikeasti vaikuttaa tähän?
 - Tämä on aidosti selvitystyö, päätöksiä ei ole tehty.
 - Tilaisuudessa esitettävät kannanotot/kysymykset on pyydetty toimittamaan tilaisuuden jälkeen tai viimeistään 14.2.24, aikataulu on liian tiukka, voiko sitä pidentää?
 - Sovittiin, että viimeistään 15.2.2024 toimitettava osoitteeseen merja.korhonen@lapinlahti.fi ja muistutettiin, että edelleen 10.3.2024 saakka on avoinna kysely kuntalaisille, jota kautta kannanottoja voi antaa myöhemminkin.
 - Syksyllä 2023 on laadittu ja hyväksytty TA24. Kun tammikuussa kunnanhallitus päätti näin pikaisesta aikataulusta, miten paljon siinä tilanteessa pohdittiin lapsivaikutusten arvioinnin laatimista ennen kunnanhallituksen kyseistä päätöstä?
 - Lapsivaikutusten arviointia ei ole laadittu ennen kunnanhallituksen päätöstä, se on ollut tarkoituksena laatia osana talouden tasapainottamissuunnitelmaa. Lapsivaikutusten arvioinnin laadinta on nyt aloitettu.
 - Miten tarkasti eurot ja säästöt on laskettu ja mistä ne koostuvat? Mistä henkilöstösäästö koostuu?
 - Varovaisuusperiaatteella. Arvioiduista menojen vähenemisestä henkilöstön palkkaus, kuljetuskustannusten muutos, muut toimintasäästöt koulujen kuluista, joista kaikki eivät suoraan siirtyisi kouluun, johon oppilaat siirtyvät (esim. kalusto, ilmoitukset, retkikuljetukset) ja teknisen puolen säästöistä. Tekniseltä puolelta huomioitu henkilöstökuluja ja kiinteistöjen käyttökustannuksia. Henkilöstösäästö koostuu siitä, että kouluilla olevia määräaikaisia tehtäviä ei jatkettaisi enää ensi lukuvuonna (3 luokanopettajaa, 1 tuntiopettaja ja 1 koulunkäynninohjaaja - tapauksessa, että molemmat koulut lakkautettaisiin). Vuoden 2024 osalta vaikutus olisi elo-joulukuu (5kk) ja v. 2025 osalta koko vuoden osalta.
 - Kuljetuskustannukset, mistä säästö, onko matka-aika otettu huomioon?

- Paloisten koulun osalta säästö tulee siitä, että yksi vain Paloisten koulua palveleva reitti jää kokonaan pois. Varpaisjärven koululle on jo olemassa olevat kuljetukset samoilta suunnilta (kaksi suuntaa). Perusopetuslain mukaiset matka-ajat otetaan tietenkin huomioon. Kuljetusoppilaiden osalta on tähänkin saakka pyritty, että koulut alkavat aamulla kuljetusten mukaan ja koulut loppuvat niin, että pääsee suoraan kuljetukseen, jolloin odotusta koululla ei tule aamulla eikä iltapäivällä.
- Onko huomioitu mahdollisia tulevia lisäkuluja? Esimerkiksi erityisen tuen tarpeet, erityisluokan tarve, koulunkäynninohjaajien lisätarve? Entä oppilashuolto ja sen riittävyys?
 - On huomioitu. Toteutuu olemassa olevilla resursseilla, jotka siirtyvät ja kohdentuvat sinne kouluun, mihin oppilaatkin siirtyisivät.
- Muistion liitteenä nro 2 on huoltajan kirjallinen kannanotto kysymyksineen, alla vastaukset liitteessä oleviin kysymyksiin, joihin ei ole vielä muistiossa aiemmin vastattu:
Kysynkin nyt, millä koulun lakkauttaminen perustellaan, koska tutkitusti se ei säästöjä tuo kunnalle vaan pikemminkin nostaa kustannuksia pidemmällä aikavälillä?
 - Oppilasmäärien pienenemisellä ja taloudellisilla syillä.**Onko mietitty lapsien hyvinvointia, palautumista koulupäivistä ja oppimisen tukemista kokonaisvaltaisesti?**
 - Lapsivaikutusten arvioinnissa tarkastellaan tätä.**Aiotteko tehdä lapsivaikutuksen arvioinnin, joka lain mukaan kuuluu tehdä? Miten aiotte sen tehdä ja miten sitä valvotaan? Kuka sen tekee?**
 - Kyllä. Hallinto-osasto valmistelee hyvinvointi- ja osallisuuskoordinaattorin toimesta. Lapsi- ja perheneuvosto ja talouden tasapainottamisen ohjausryhmä tekevät arvioinnin hyvinvointikertomus.fi -sivuston työkalun avulla. Myös oppilaiden ja huoltajien kuulemiskyselyiden tulokset otetaan arvioinnissa huomioon.**Onko mietitty koulun lakkauttamista henkilöstön jaksamisen näkökulmasta, niin Paloisilla kuin kirkonkylälläkin?**
 - Lakkauttamisen selvitysprosessi on raskas myös henkilöstölle, erityisesti kouluilla, joihin selvitystyö kohdistuu. Esihenkilö on tässä tukena. Kaikkien työntekijöiden työhyvinvointi ja jaksaminen on tärkeää, riippumatta työskentely koulusta.
- Talouden tasapainottamissuunnitelmaa pidettiin hyvänä, että sellaista laaditaan ja kokonaisuutta tarkistellaan, mutta missä tilanteessa on muiden osastojen osalta ko. suunnitelma?
 - Suunnitelman kokonaisuudessaan on tarkoitus valmistua 31.8.2024 mennessä. Kunnanhallitus kuitenkin päätti ottaa näiden kahden koulun lakkauttamisen selvitystyön aikaisemmalla aikataululla. Sivistysosasto on tällä hetkellä ylivoimaisesti suurin kunnan palvelualueista.
- Kuulostaa hurjalle, että Lapinlahdelle rakennetaan tiuhaa tahtia kaikkea (tekonurmi, kuntoportaat, koulut), niihin kyllä löytyy rahaa, mutta tällaista suunnitellaan toiseen päähän kylää.
- Kiusaamispelko, niin lapsilla kuin aikuisilla.
- Useissa puheenvuoroissa tuotiin esille kyläkoulun mukanaan tuoma yhteisöllisyys, pienen koulun etu ja este perustaa perhettä, kun kylällä ei ole tarjota lähikoulua.
- Päättäjille ja valmisteleville virkamiehille (tämän lähteenä kommentoijan oma kokemus ja AVI:n opetustoimen ylitarkastaja Kari Lehtolan näkemys): Suomessa tähän mennessä koululakkautuksista 1/3 on ollut selvästi tarpeellisia tai pakollisia, 2/3 turhia.
Yleensä esitetään, että yhden koulun lakkauttaminen tuo 200 000-400 000€:n säästön. Tämä näyttää kuntapäättäjälle hienolta. Säästösumman suuruus ei kuitenkaan oikeasti realisoidu, kun kyseessä on yksinkertaisella talotekniikalla varustettu hyväkuntoinen koulu. HUOM! ns. sisäiset vuokrat.

Lähikoulun saavutettavuus parantaa oppimistuloksi, kun taas lakkautus on huonontanut oppimistuloksia kuljetusoppilailla.

Lakkautus edistää oppilaskatoa, alueen vetovoima hiipuu (myös koko kunnan) ja syntyvyys laskee.

Kuljetus lisää lapsen liikkumattomuutta -> jaksaminen heikkenee -> oppimistulokset huononevat.

Ns. isomman koulun erityisopetuksen tarve lisääntyy.

Päätöksiä on tehtävä lapsi edellä - ei kiinteistö edellä.

- Syyttömät, eli lapset, kärsivät. Lapsimäärän osalta on ymmärrettävää, että jossain vaiheessa lakkauttaminen on edessä, mutta tämä aikataulu ei saa ymmärrystä. Eikö ensin pitäisi saada kokonaisuus ja suunnitelma valmiiksi. Tahto vs. talous.
- Muistion liitteenä nro 3 on Petäys-Paloisen kyläyhdistyksen lausunto koulun lakkauttamistyöhön liittyen. Yhdistyksen sihteeri Irma Tikkanen piti puheenvuoron lausunnon pohjalta.
- Missä on epäonnistuttu historiassa, kun talous on niin huono?
 - Sote omana toimintana, valtionosuuksia leikattiin reilulla 2 miljoonalla, koska sote ylittyi niin paljon vuonna 2022. On kiire tehdä vaikeitakin päätöksiä, silloin kun tase menee miinukselle.
- Tilaisuudessa lisäksi
 - toivottiin hyvää perehtymistä päätöksiä tehdessä, niin hyvissä kuin huonoissa päätöksissä.
 - pohdittiin maaseudun asuttuna pitämistä, kunnan tulisi miettiä, miten se toteutuu yleensäkin.
 - mietittiin, miten käy syntyvyyden ja pohdittiin muuttamista naapurikuntaan tai ainakin oppilaiden ohjaamista alueelta naapurikuntaan kouluun kirkonkylän koulun sijaan.
 - tuotiin esille hyviä kokemuksia Paloisten koulusta - elekee hyvät immeiset hötkyillä.
 - tuotiin esille, että tie kulkee molempiin suuntiin, mahdollisuus myös Varpaisjärveltä Paloisille päin.
- Kun kerran ovi laitetaan kiinni, se ei siitä enää aukia.

6. Tilaisuus päättyi rehtori Jarmo Tikkasen päätöspuheenvuoroon.

Lapinlahti 19.2.2024

Muistion laatija

Merja Korhonen
hallintosihteeri

Kannanotot, jotka halutaan kirjattavan tilaisuuden muistioon, tulee toimittaa kirjallisena joko tilaisuuden loppuksi tai 14.2.24 mennessä sähköpostitse merja.korhonen@lapinlahti.fi

L A P I N L A H T I

Kuulemistilaisuus

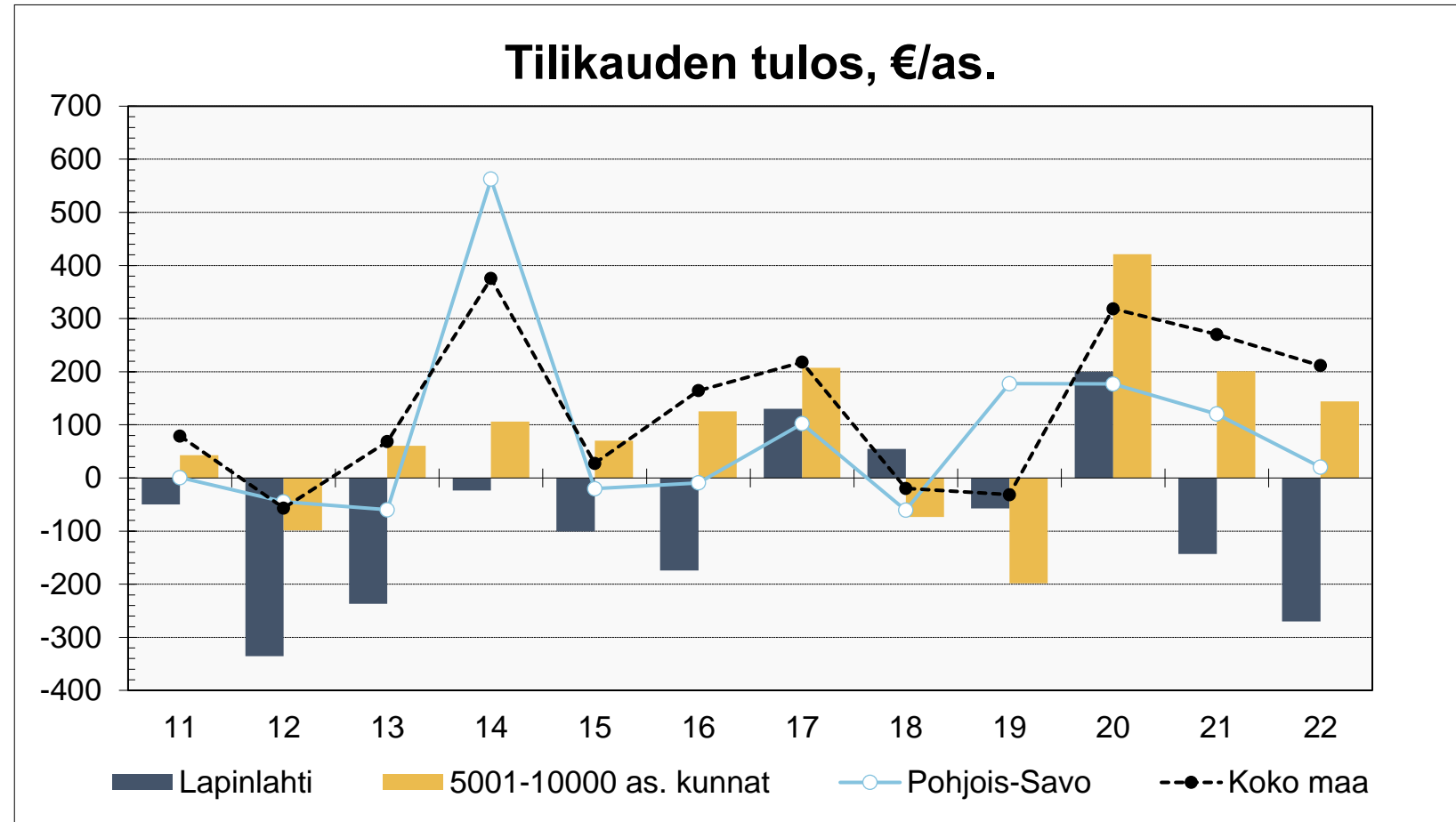
13.2.2024

Kunnan talouden tila

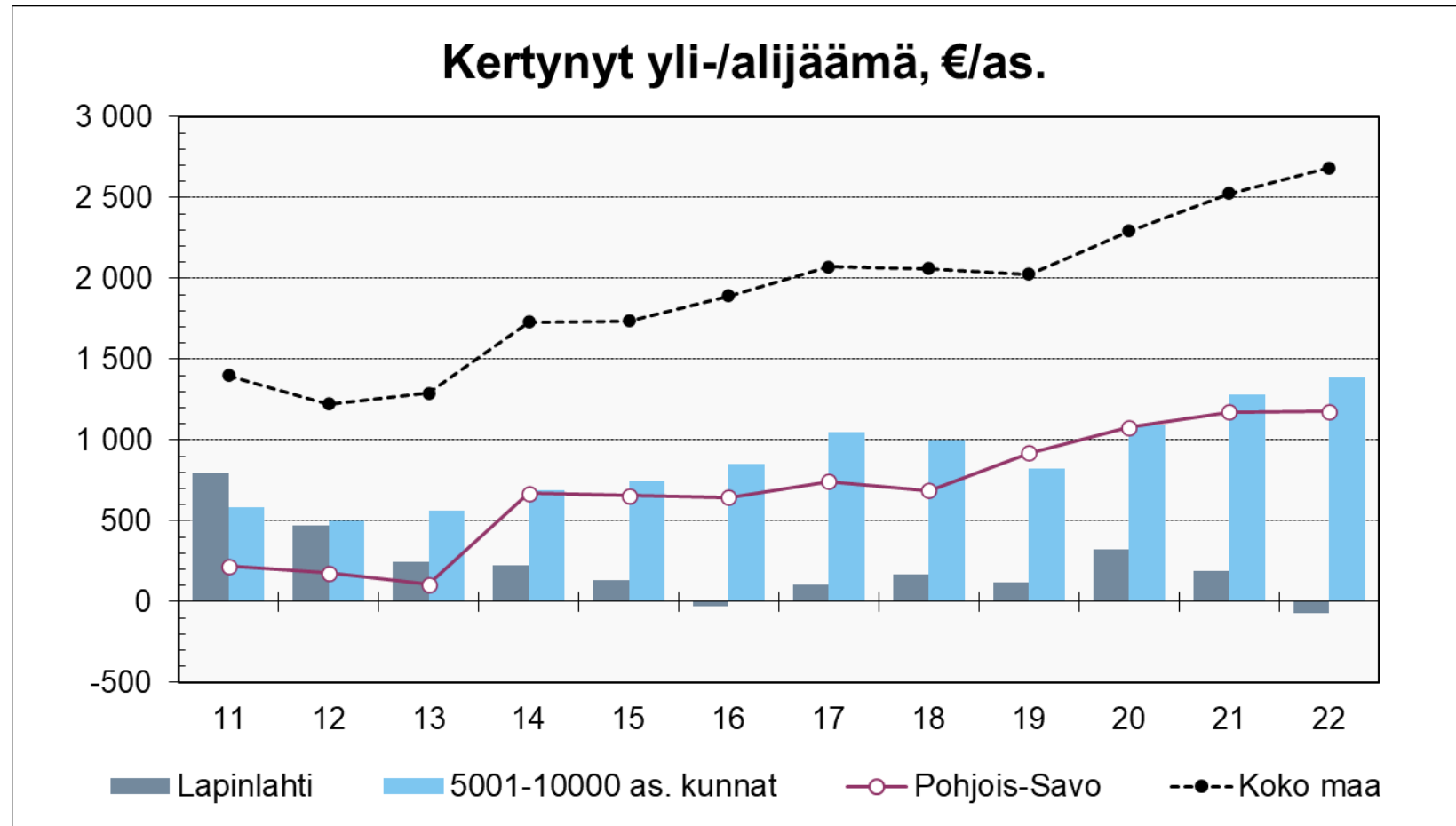
- Tilikauden tulos tappiollinen 2021 ja 2022.
- Ainoa kunta Pohjois-Savossa, jolla tase alijäämäinen.
- Toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen.
- Pohjois-Savon 5. velkaisin kunta.
- Taloussuunnitelma alijäämäinen.

Kunnan talouden tila

- Tilikauden tulos tappiollinen 2021 ja 2022.
- Ainoa kunta Pohjois-Savossa, jolla tase alijäämäinen.
- Toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen.
- Pohjois-Savon 5. velkaisin kunta.
- Taloussuunnitelma alijäämäinen.

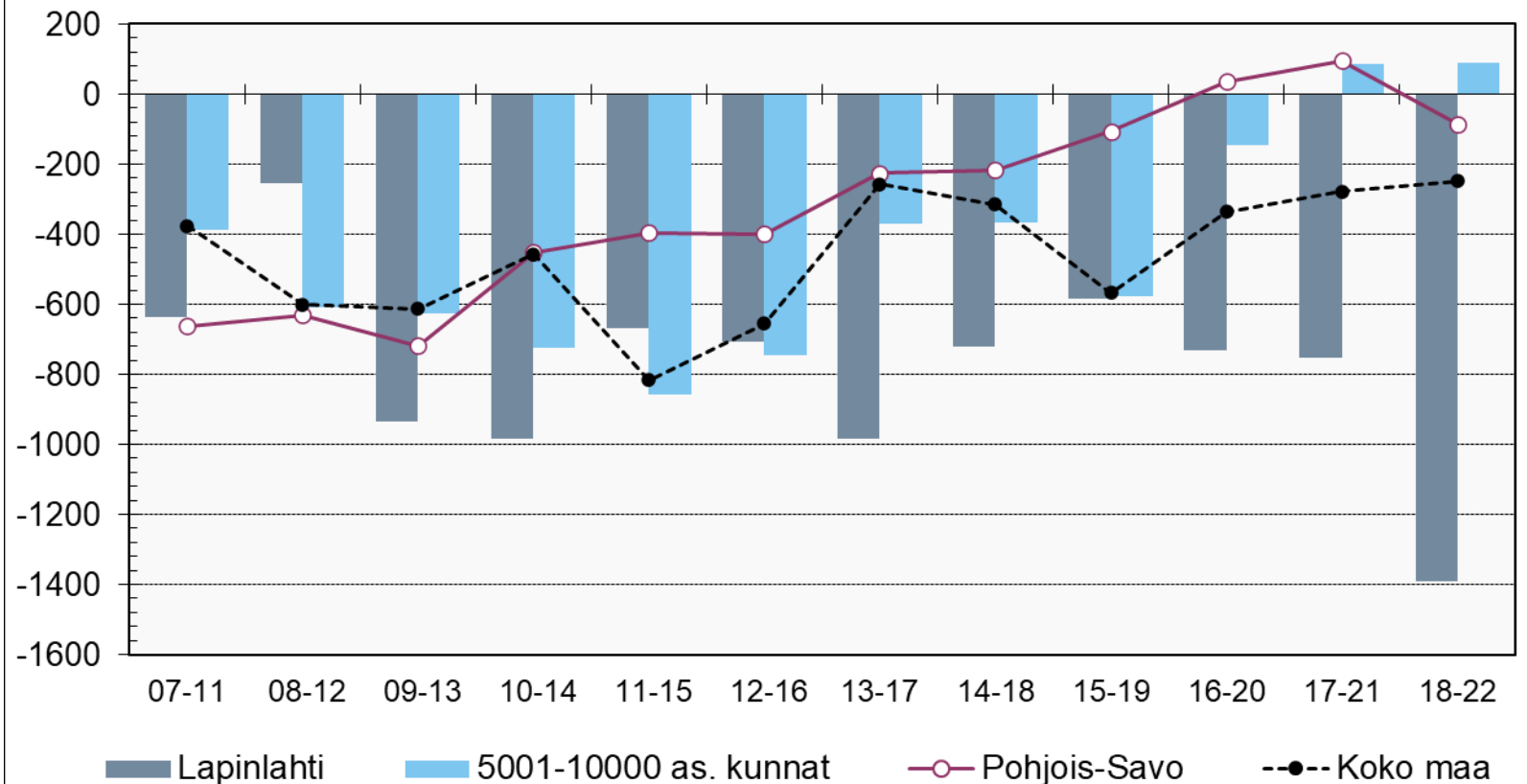

Kunnan talouden tila

- Tilikauden tulos tappiollinen 2021 ja 2022.
- Ainoa kunta Pohjois-Savossa, jolla tase alijäämäinen.
- Toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen.
- Pohjois-Savon 5. velkaisin kunta.
- Taloussuunnitelma alijäämäinen.

Toiminnan ja investointien rahavirran 5 vuoden kertymä, €/as.

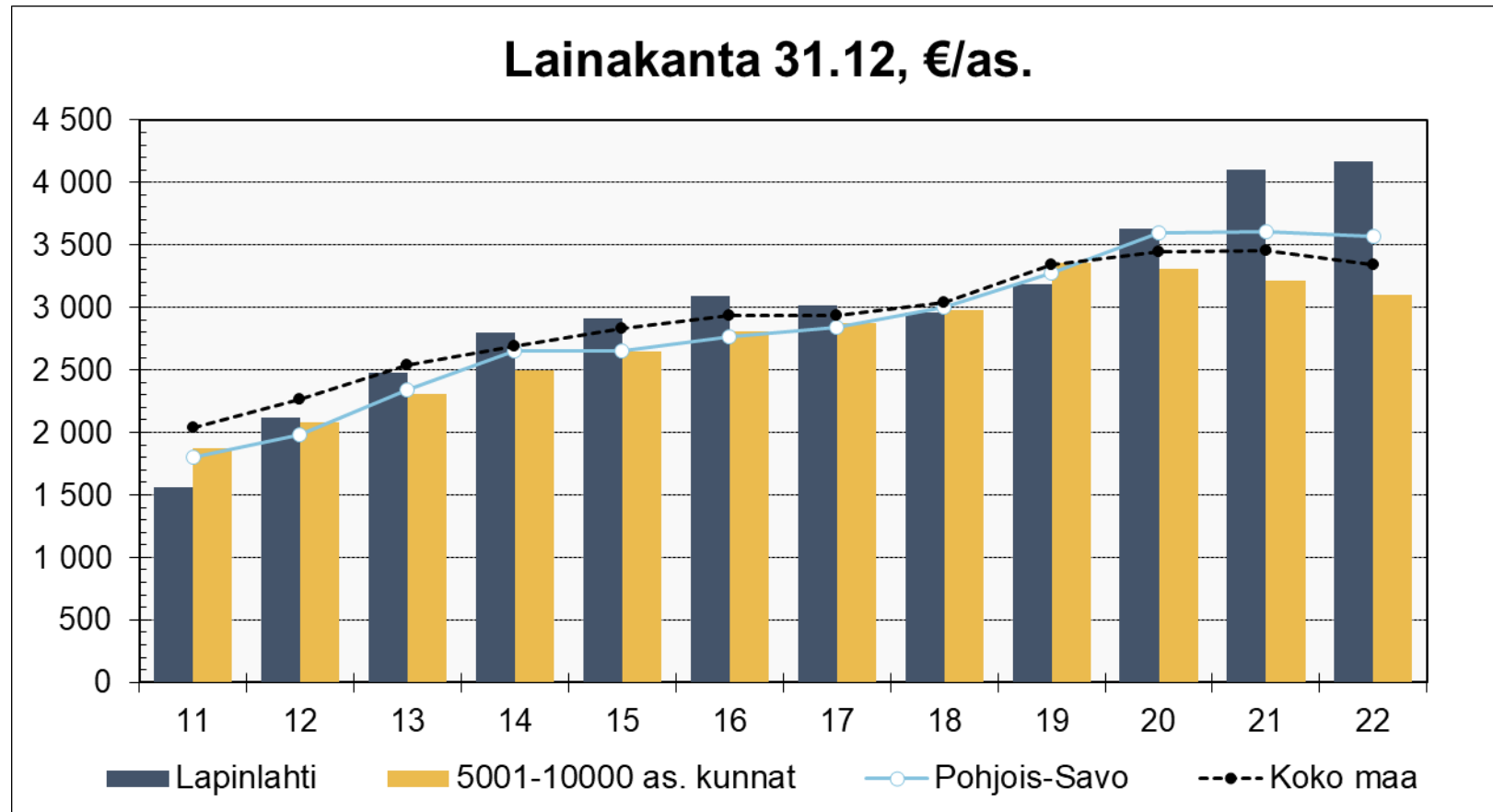

L A P I N L A H T I

Kunnan talouden tila

- Tilikauden tulos tappiollinen 2021 ja 2022.
- Ainoa kunta Pohjois-Savossa, jolla tase alijäämäinen.
- Toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen.
- Pohjois-Savon 5. velkaisin kunta.
- Taloussuunnitelma alijäämäinen.

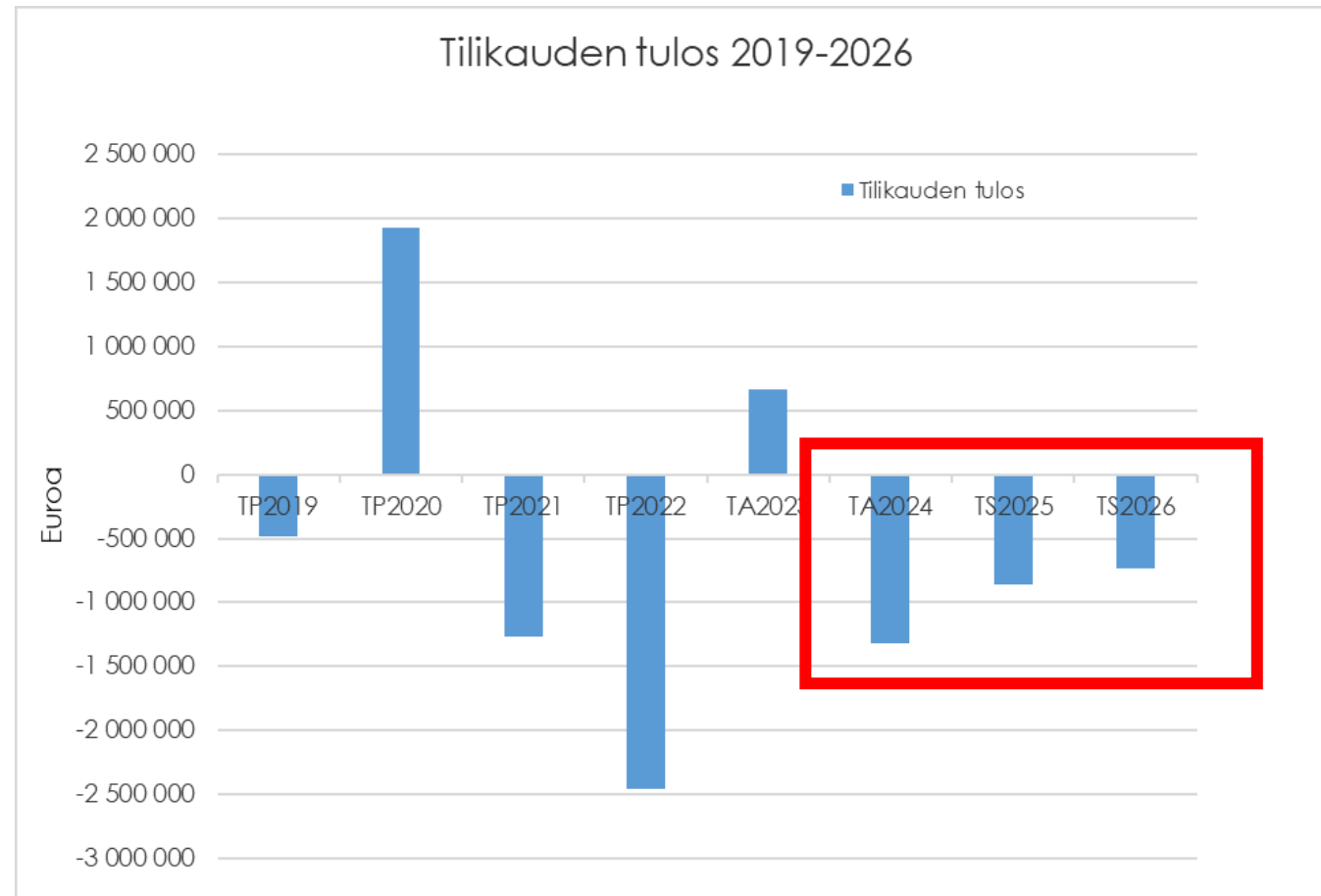
16.2.2024

Kunnan talouden tila

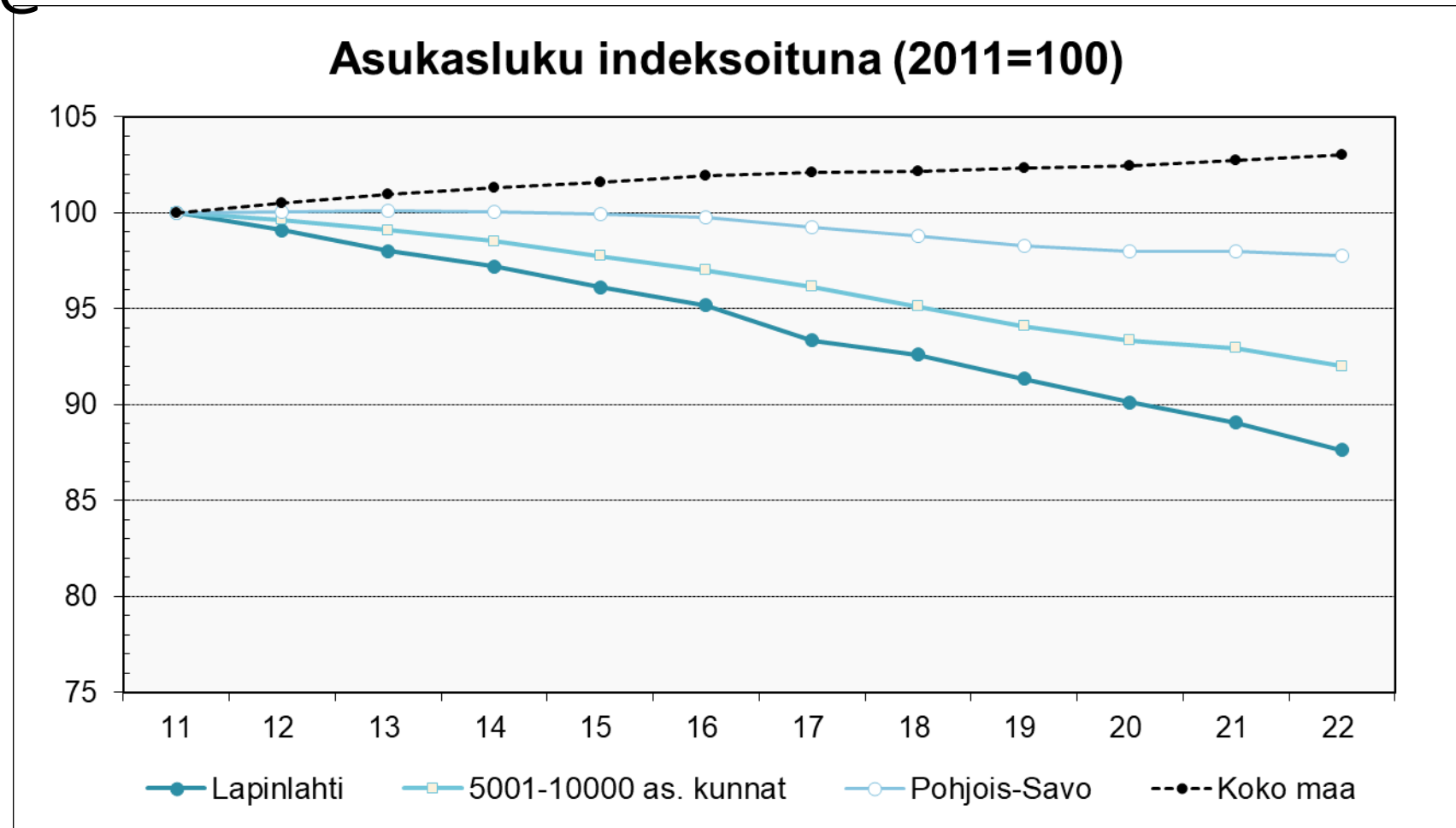
- Tilikauden tulos tappiollinen 2021 ja 2022.
- Ainoa kunta Pohjois-Savossa, jolla tase alijäämäinen.
- Toiminnan ja investointien rahavirta negatiivinen.
- Pohjois-Savon 5. velkaisin kunta.
- Taloussuunnitelma alijäämäinen.

Väestörakenne

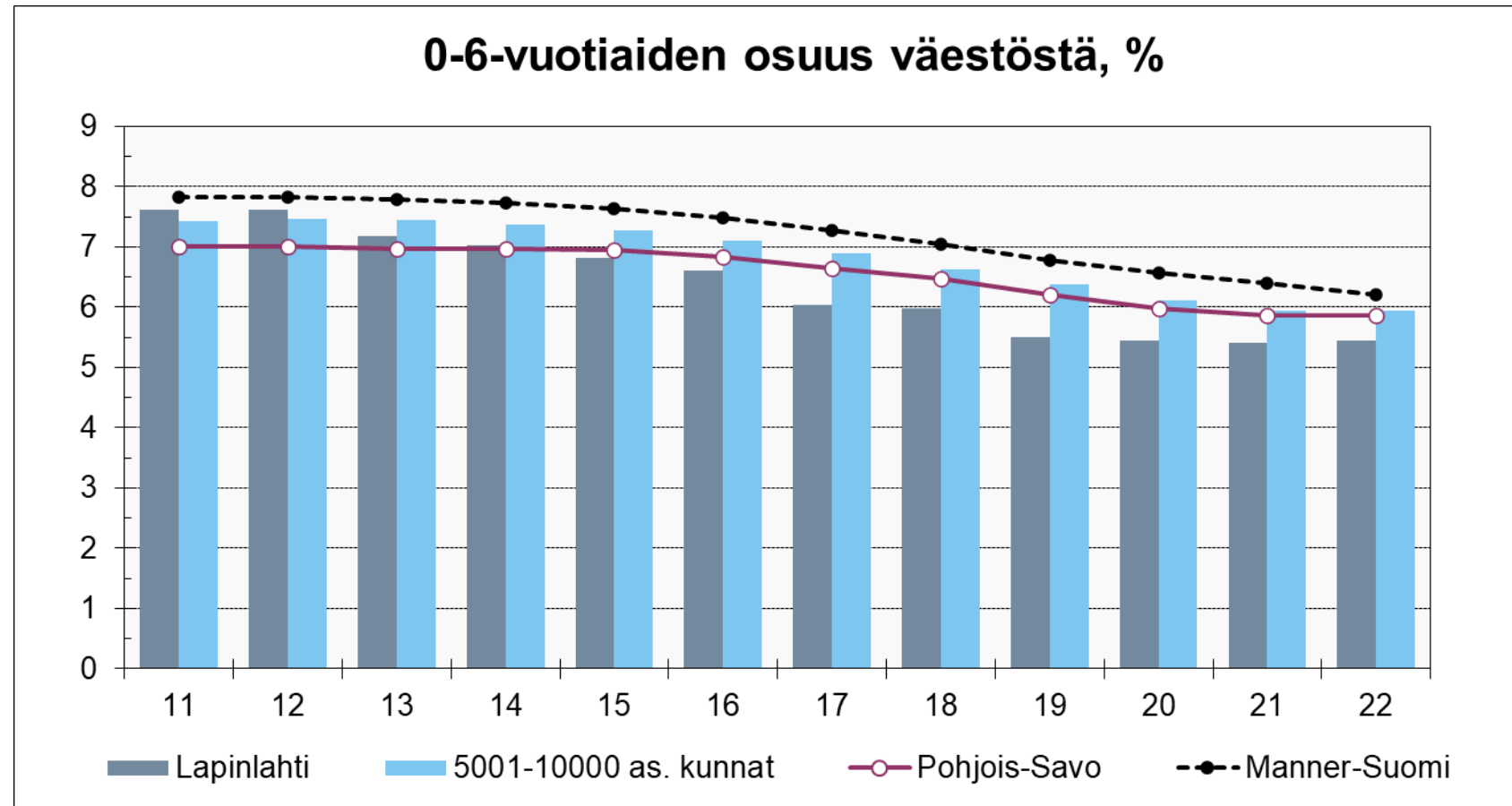
- Asukasluku laskee nopeammin kuin vertailuryhmissä.

Väestörakenne

- Peruskoululaisten määrä laskee seitsemässä vuodessa 20-25 %.

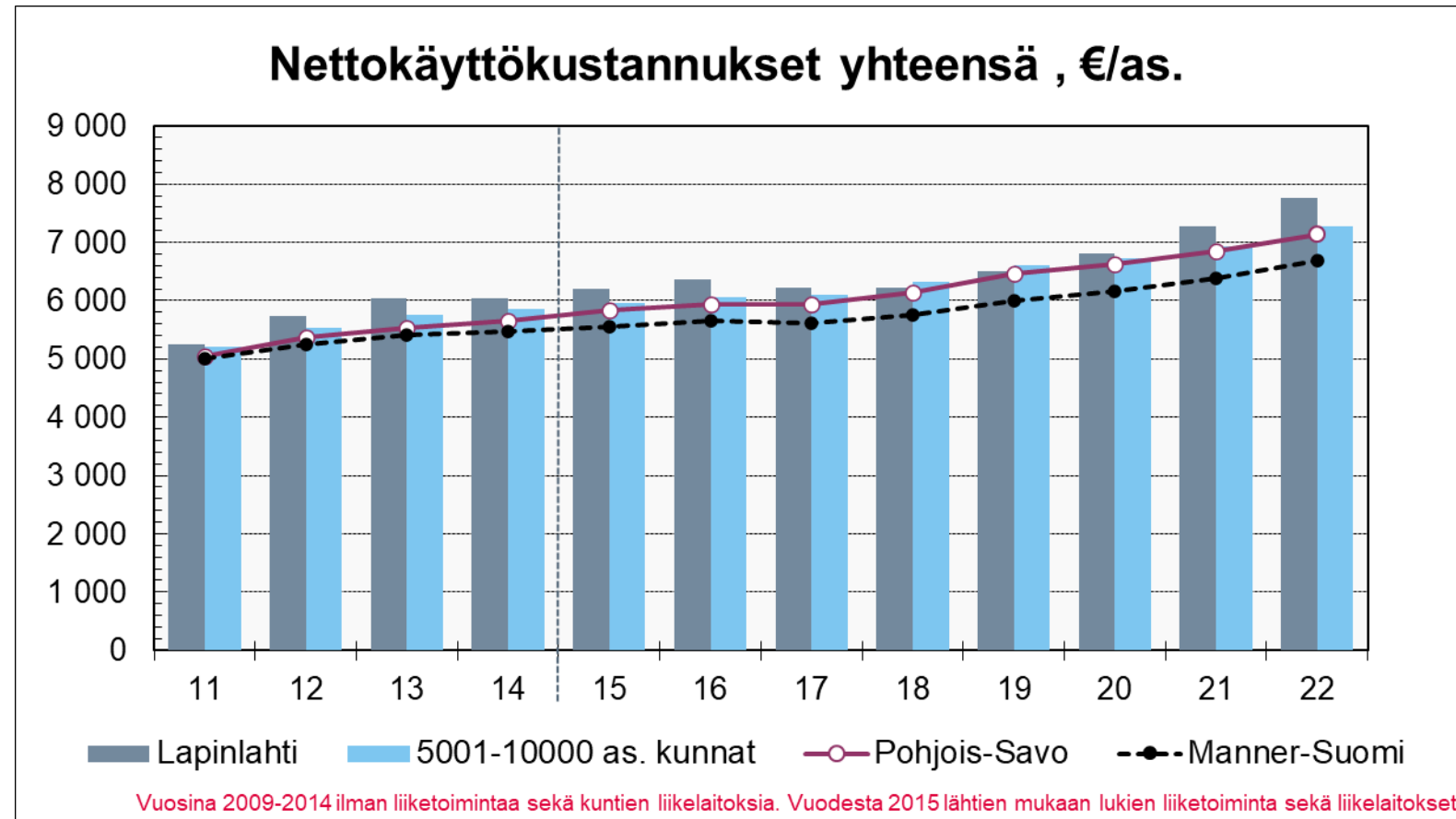

LAPINLAHTI

Nettokäyttökustannukset

- Lapinlahdella vertailuryhmiä suuremmat.
- Nousu kahden viime vuoden aikana.

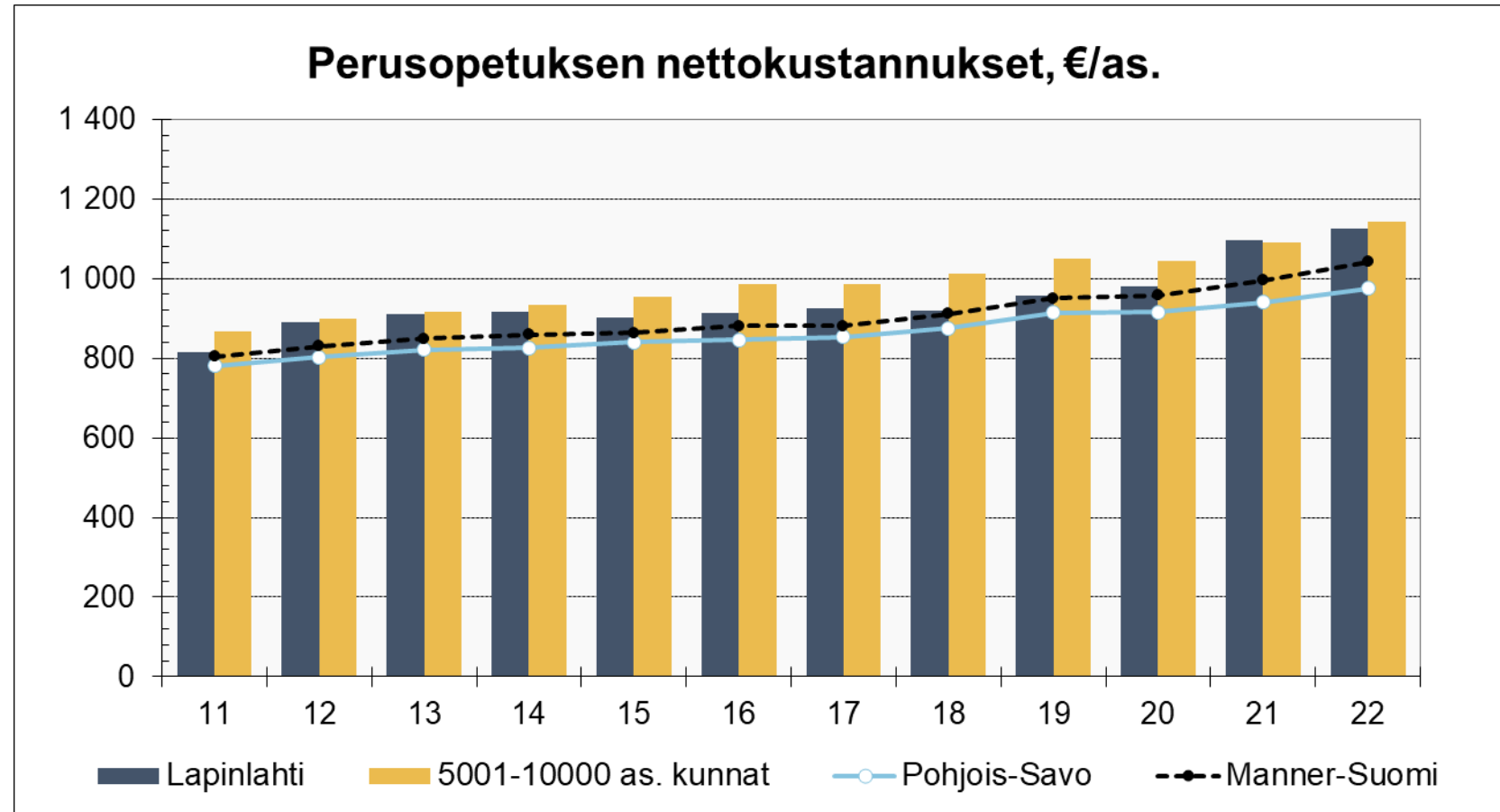

LAPINLAHTI

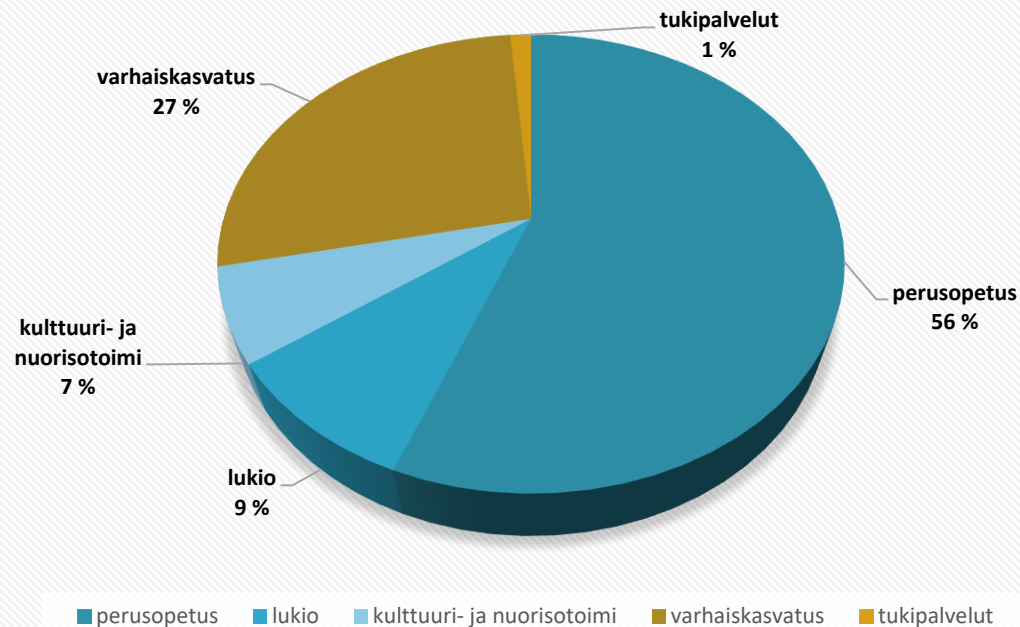
Nettokäyttökustannukset

- Perusopetus kalliimpaa kuin Pohjois-Savossa ja Suomessa keskimäärin.
- Nousu kahden viime vuoden aikana.

Tulosalueiden osuudet sivistysosaston budjetista

- Talousarviossa 2024 sivistysosastolle budjetoitu -19.409.253,86e (sisäinen ja ulkoinen)
 - perusopetus: 11.176.565,12e
 - henkilöstökulut tästä 7.119.872,03e (76,46%)
- Säästöjä tehty jokaisen yksikön osalta suunniteltaessa TA2024

L A P I N L A H T I

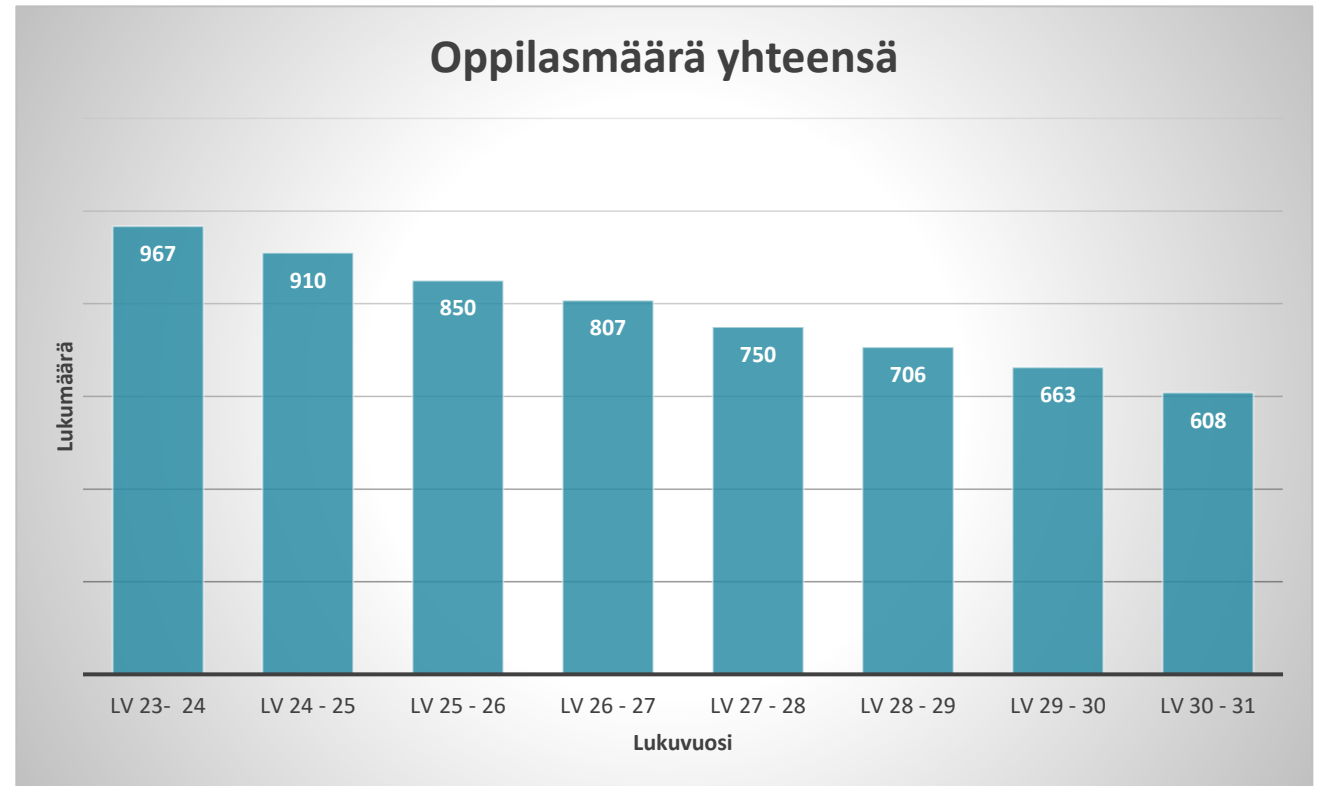
Talouden tasapainotussuunnitelman eteneminen

- Lapinlahden kunnassa (kunnanhallitus 18.9.23 §192) on aloitettu talouden tasapainotussuunnitelmatyö, jota ohjaa tasapainottamisohjausryhmä.
 - Suunnitelma pitää sisällään mm. kaikkien osastojen palveluverkko- ja organisaatioselvityksen, kiinteistöstrategian päivityksen, kunnan tytäryhtiörakenteen selvittämisen, tulopohjan laajentamisen ja verotulojen tarkistuksen
- Kunnanhallitus (29.1.24 §19) teki päätöksen aloittaa selvitystyön Paloisten ja Martikkalan koulun lakkauttamiseksi.
- Kuulemistilaisuudet ja kyselyt oppilaille, huoltajille, kuntalaisille ja muille asianosaisille helmikuussa (hallintolaki 41§) – kyselyiden vastausaikaa 10.3.24 asti.
- Lapsivaikutusten arviointi (lapsi- ja perheneuvosto, talouden tasapainottamisen ohjausryhmä).
- Kunnanhallitus käsittelee 27.3.24 Martikkalan ja Paloisten koulun mahdollista lakkautusta selvityksen pohjalta, minkä jälkeen kunnanhallituksen esityksestä valtuusto päättää asiasta.

- Lapinlahden kouluilla on lv. 2023-2024 oppilastilaston mukaan 967 oppilasta.
 - Oppilasmäärä pienenee ennusteen mukaan lukuvuosittain n. 30-40 oppilaalla.
 - Laskennallisesti viimeistään lv. 2030-2031 kaikki oppilaat mahtuisivat Matin ja Liisan kouluun
- Kuljetusoppilaita koulujen oppilaista lv. 23-24 yhteensä 484 (= 50%)
 - Kuljetuskustannukset (2023) 1.187.716,84e eli laskennallisesti 2.453,96e/oppilas.

- Seuraavat oppilasennusteet perustuvat koulujen tilastointitietoihin 20.9.2023 ja kunnassa asuvien alle kouluikäisten lasten lukumääriin. Ennusteissa ei ole huomioitu mahdollisen muuttoliikkeen vaikutusta oppilasmääriin.
- Lukuvuonna 2030-2031 perusopetusikäisiä olisi 359 vähemmän kuin lukuvuonna 2023-2024.

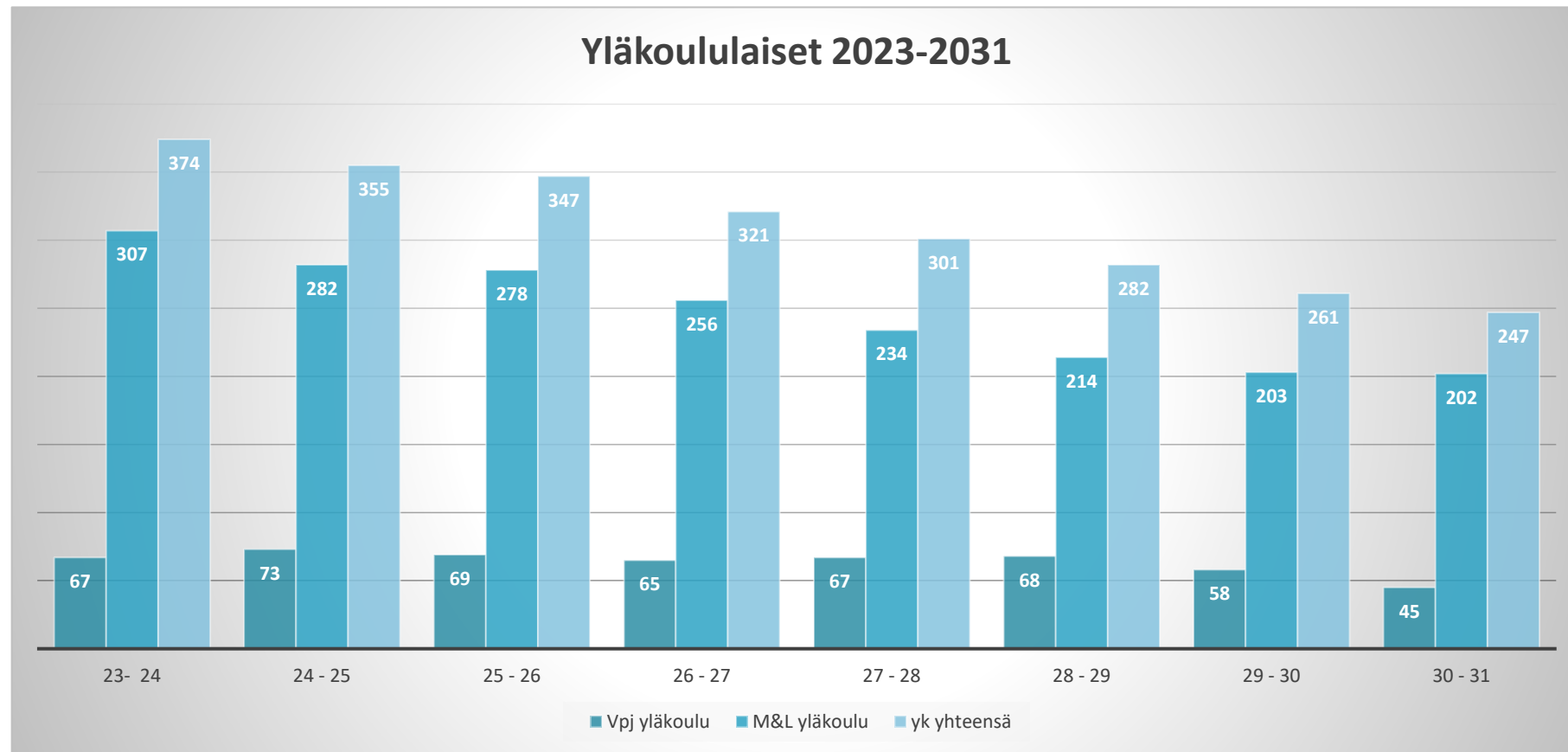

LAPINLAHTI

Alakoululaiset kouluittain, ennuste 2023-2031

Alakoululaiset	Matti ja Liisa	Alapitkä	Nerkoo	Martikkala	Varpaisjärvi	Paloinen	Yhteensä
23-24	291	75	59	41	103	24	593
24-25	281	74	51	37	92	20	555
25-26	261	64	45	32	84	17	503
26-27	249	64	52	22	82	17	486
27-28	234	62	48	23	68	14	449
28-29	233	56	43	19	60	13	424
29-30	222	53	42	17	55	13	402
30-31	204	44	36	13	55	9	361

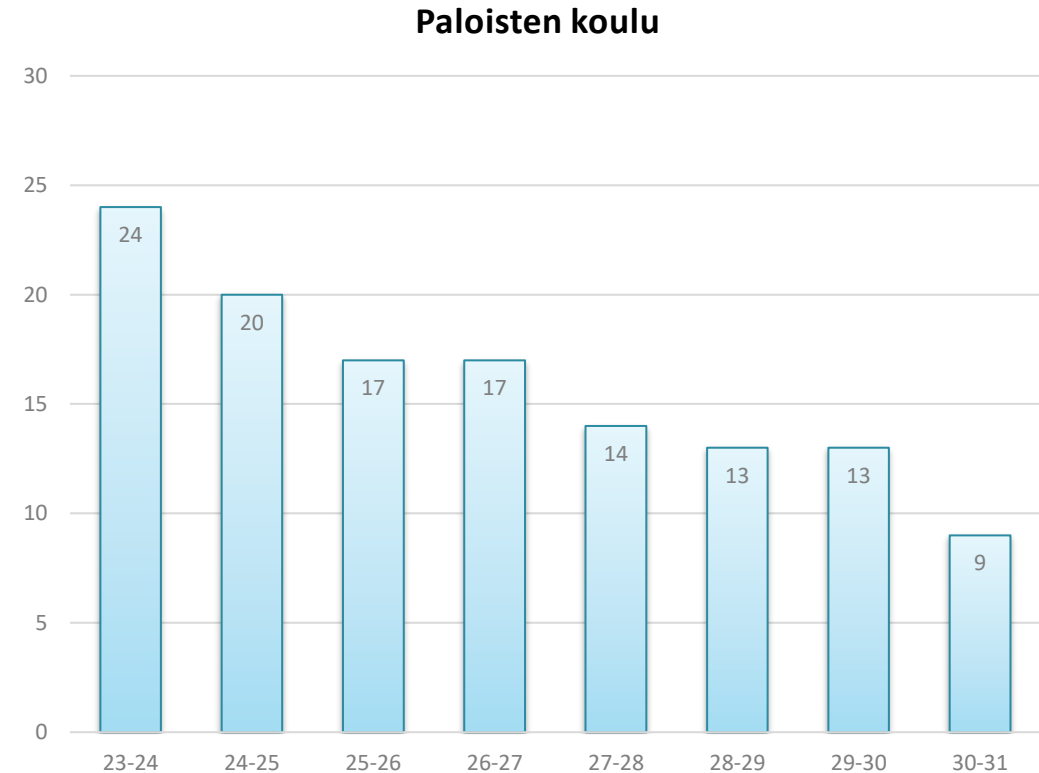

L A P I N L A H T I

Paloisten koulu

- **Paloisten koulussa** (luokat 0-6) on lukuvuonna 2023-2024 oppilaita yhteensä 24. Koulussa on 2 vakinaista luokanopettajaa ja yksi koulunkäynninohjaaja. Lukuvuodelle 2024-2025 on suunniteltu vähentää koulunkäynninohjaajan tehtävä pois. Erityisopetusta ja kielten opetusta käy antamassa Varpaisjärven koulun opettajat.
- Kuljetuksessa Paloisten koulun oppilaista on 83,3% lukuvuonna 2023-2024.

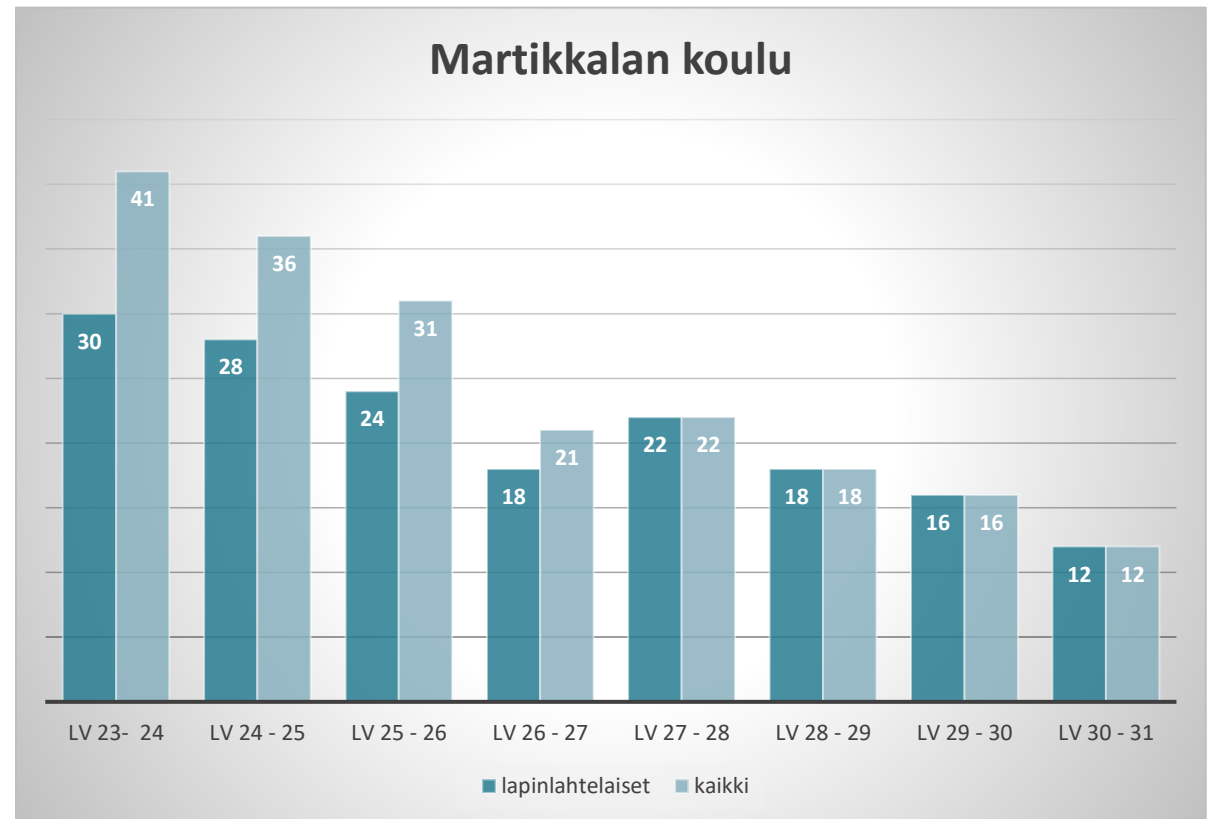

LAPINLAHTI

Martikkalan koulu

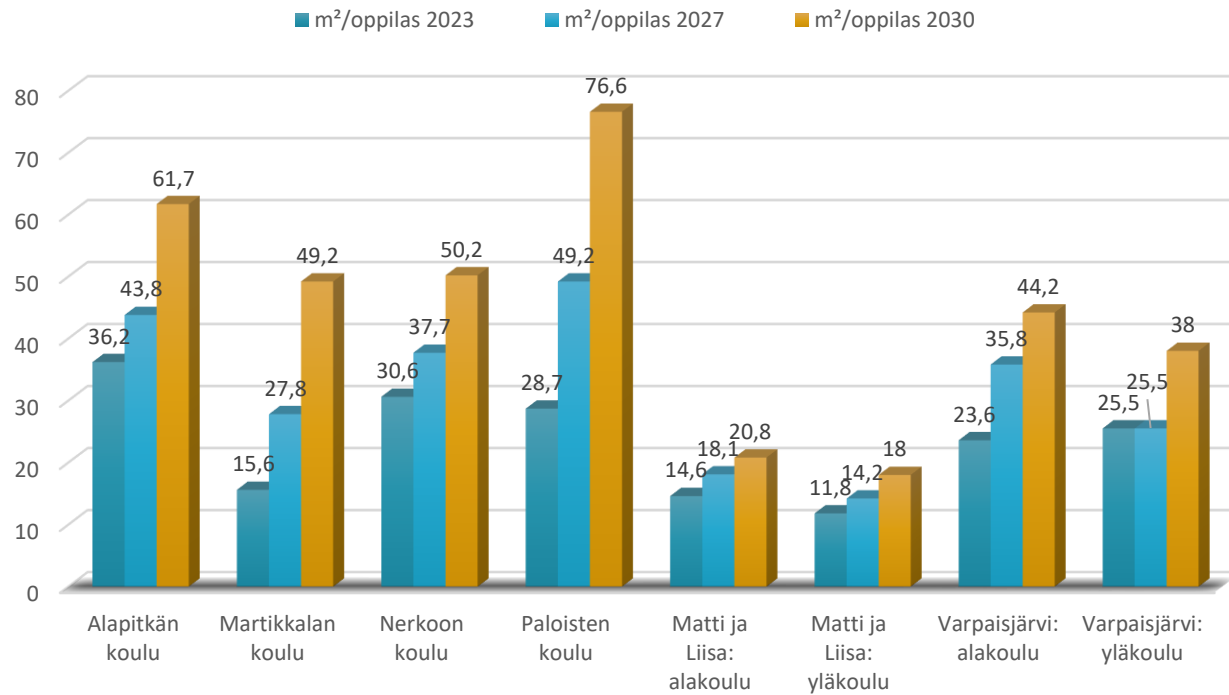
- **Martikkalan koulussa** (luokat 0-6) on lukuvuonna 2023-2024 oppilaita yhteensä 41, joista lapinlahtelaisia oppilaita 30. Koulussa on 2 vakinaista luokanopettajaa, yksi koulunkäynninohjaaja ja yksi määräaikainen tuntiopettaja. Erityisopetusta ja kielten opetusta käy antamassa kiertävät opettajat.
- Oppilasmäärän ennustetaan laskevan jyrkemmin lukuvuonna 2026-2027, jolloin oppilasmäärän ennustetaan olevan 21 oppilasta (lapinlahtelaisia 18). Lukuvuonna 2030-2031 oppilaita arvioidaan olevan 12.
- Kuljetuksessa Martikkalan koulun oppilaista on 82,9% lukuvuonna 2023-2024.

LAPINLAHTI

Muutos m² / oppilas 2023-2030

Koulujen neliömäärät suhteessa oppilasmääriin vuosina 2023, 2027 ja 2030. Vuoden 2023 osalta on laskennassa käytetty todellista oppilasmäärää, myöhemmissä vuosissa oppilasennusteen antamia koulukohtaisia oppilasmääriä.

Paloinen

Toimintakate (2023) n. -309.000e

Toimintakate (TA2024) n. -346.000e

- Sisältää myös kiinteistön käyttökustannukset ja koulukuljetukset

Martikkala

Toimintakate (2023) n. -345.000e

Toimintakate (TA2024) n. -392.000e

- Sisältää myös kiinteistön käyttökustannukset ja koulukuljetukset

Jos Paloisten koulu lakkaisi elokuussa 2024,
arvioidaan säästöjä syntyvän:

- Henkilöstökulut, sivistysosasto
 - 2024: 34.000e
 - 2025: 97.000e
- Kuljetuskustannukset
 - 2024: 25.000e
 - 2025: 51.400e
- Muut toimintasäästöt
 - 2024: 3.000e
 - 2025: 11.000e
- Teknisen osaston säästöt
 - 2024: 11.800e (netto)
 - 25.500e laskennallinen kohdekohtainen säästö
 - 2025: 44.600e (netto)
 - 71.000e laskennallinen kohdekohtainen säästö

Yhteensä:
2024 n. 74.000e
2025 n. 204.000e

LAPINLAHTI

Jos Martikkalan koulu lakkaisi elokuussa 2024, arvioidaan säästöjä syntyvän:

- Henkilöstökulut, sivistysosasto

2024: 59.000e

2025: 140.000e

- Kuljetuskustannukset

- 2024: 0e

- 2025: 0e

Yhteensä:
2024 n. 73.500e
2025 n. 201.000e

- Muut toimintasäästöt

- 2024: 3.000e

- 2025: 10.000e

- Teknisen osaston säästöt

- 2024: 11.500e

- 27.000e laskennallinen kohdekohtainen säästö

- 2025: 51.000e

- 82.000e laskennallinen kohdekohtainen säästö

Paloinen ja Martikkala
yhteensä:

2024 n. 147.000e

2025 n. 405.000e

Koulurakennusten investointitarpeet 2025-2029

Paloinen: kustannusarvio 140-170.000e

Lämmöntuottotavan muutos

Vesikaton uusiminen

Ulkoerhousen maalaus

Käyttövesiputkisaneeraus

Ilmanvaihdon parantaminen vastaamaan nykyvaatimuksia

Sähkön sisäverkon saneeraus

Sisäpintojen päivittäminen

Martikkala: kustannusarvio 150-200.000e

Lämmöntuottotavan muutos

Vesikaton huoltomaalaus

Ulkoerhousen maalaus

Ulko-ovien uusiminen

Käyttövesiputkisaneeraus

Ilmanvaihdon parantaminen vastaamaan nykyvaatimuksia

Sähkön sisäverkon saneeraus

Sisäpintojen päivittäminen

Esi- ja perusopetuksen järjestäjällä on oikeus saada kotikuntakorvaus oppilaan kotikunnalta, kun oppilas suorittaa oppivelvollisuuttaan muualla kuin oman kuntansa esi- tai perusopetuksessa.

- Kotikuntakorvaus perustuu kunnan esi- ja perusopetuksen laskennallisiin kustannuksiin, ja sen määrä on eri 6-, 7–12- ja 13–15-vuotiaille, summa vaihtelee vuosittain.
- Valtiovarainministeriö hoitaa kotikuntakorvauslaskutuksen keskitetysti

- Vuonna 2023 Lapinlahdelle kotikuntakorvaus / alakoululainen on ollut 7436,67e
- Laskennallinen kustannus / oppilas 2023
 - Oppilasmäärään huomioitu keskiarvo syksyjen 2022 ja 2023 tilastopäivien oppilasmääristä (Paloinen 26, Martikkala 44)
 - Paloinen: -13.335,79e
 - Martikkala: -9.478,15e

LAPINLAHTI

Keskustelua

L A P I N L A H T I

Mahdollisuus esittää näkökulmia aiheeseen vastaamalla kyselyyn 10.3.2024 asti

Kysely kuntalaisille ja muille osallisille
osoitteessa www.lapinlahti.fi

> Ajankohtaista > Kuulemistilaisuudet
ja kysely Martikkalan ja Paloisten koulun
lakkauttamisen selvitystyöhön

Kommentteja Paloisten koulun lakkautussuunnitelmasta.

Tieto lakkauttamissuunnitelmasta tuli hyvin yllättäen ja pyytämättä niin henkilöstölle, oppilaille kuin meille vanhemmillekin. Muutimme Paloisille pari vuotta sitten ja yksi iso syy muuttoon kylältä pois oli pojan siirtyminen pieneen kyläkouluun ensimmäiselle luokalle, jossa hän saa yksilöllistä, oppilasta kuuntelevaa ja monipuolista opetusta. Lapsemme on viihtynyt koulussa todella hyvin ja yhteisöllisyys eri luokka-asteiden välillä on palvellut lapsemme oppimista ja koulussa viihtymistä huomattavan paljon. Koulun ympäristössä voi leikkiä metsässä tai vaikka luistella välitunnilla. Opetukseen kuuluu esim. luonnossa liikkuminen ja luonnon kunnioitus eri tavalla kuin kirkonkylän koulussa. Koulumatkat ovat lyhyitä ja koulun jälkeen jää aikaa ulkoiluun, etenkin talvisin valoisaan aikaan, ja muille harrastuksille. Koulumatkan pidentyessä reilu 20 km suuntaansa, pidentyy myös 9-vuotiaan koulupäivä liian paljon. Tämä siis suoranaisesti vaikuttaa lapseni hyvinvointiin, oppimiseen ja palautumiseen koulupäivän jälkeen.

Ymmärrän kyllä, että kunta on taloudellisesti vaikeuksissa ja säästöjä pitää hakea jostain. Onko se oikea kohde säästölle lapset ja heidän hyvinvointinsa? Tiedotteessa ei kerrottu kuinka suuria säästöjä Paloisten koulun lakkauttamisella haetaan ja miten säästöt saadaan? En myöskään dynasty:sta tietoa löytänyt. Opettajien ja muun henkilöstön palkkaus pitänee pysyä ennallaan, koska työehtosopimus niin sanoo. Koulukuljetuksien kustannukset tulevat varovasti arvioiden nousemaan. Kiinteistön kustannukset (lämmitys jne) jäänee myös kunnan harteille, paitsi tietysti, jos kiinteistö myydään. Tämä taas olisi todella harmillista, koska kiinteistö ja sen ympäristö mahdollistaa harrastamisen myös tällaiselle syrjäkyläläiselle perheelle. Ja kuinka nopealla aikataululla on realistista edes myydä koulukiinteistöä, jos ei sitten pilkkahintaan myy.

Löysin muutaman tutkimuksen ja artikkelin validilla tiedolla aiheesta kyläkoulujen lakkauttaminen, kun hieman internettiä tutkin. Annan muutaman esimerkkejä:

Usein koululakkautuksia perustellaan nimenomaan kuntien heikolla taloudellisella tilanteella ja lakkautuksilla pyritään saamaan aikaan säästöjä. Todellisuudessa saavutetut säästöt koulujen lakkautuksista ovat olleet varsin vaihtelevia. Opettajien palkkaukseen liittyvät säästöt jäävät usein vähäisiksi, sillä lakkautetusta koulusta siirretään usein myös henkilökunta työskentelemään samoihin kouluihin, kuin oppilaat. Kiinteistön huollosta ja ylläpidosta aiheutuvat kustannukset vähenevät, mutta koulukuljetusten kustannukset kasvavat pitenevien koulumatkojen myötä, jolloin säästöt jäävät monesti arvioitua pienemmiksi. Joissain tapauksissa uuteen kouluun on tehtävä muutoksia esimerkiksi lisäämällä luokkatiloja tai remontoimalla tiloja parempikuntoisiksi. Näin ollen myös uuteen kouluun siirtyminen aiheuttaa investointien myötä lisäkuluja. (Autti & Hyyri-Beihammer, 2009) Tantarimäen (2011) mukaan koulujen lakkautuksista saatavia säästöjä on vaikeaa arvioida jälkikäteen, sillä laskelmat kylistä ja kunnista ovat vaihtelevasti saatavilla. Varsinkin kuntaliitokset saattavat vaikuttaa tietojen saatavuuteen niiden haastavan jäljitettävyyden vuoksi. (Tantarimäki, 2011).

Tämä pätkä löytyy Oulun yliopiston luokanopettajan kandidaattitutkielmasta vuodelta 2021. (Herrala Fanni, 2585507 Kyläkoulujen lakkauttaminen – päätösten perusteet ja niiden seuraukset, 2021. <http://iultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-202105047653.pdf>)

Sipilä Jaana on tutkinut kyläkoulujen lakkauttamista laajasti pro gradu- tutkielmassa Oulun yliopistossa.

(Kyläkoulujen lakkautukset oppilaiden kokemina, Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma, KASVATUSTIETEIDEN TIEDEKUNTA, Kasvatustieteiden koulutus 2017.

<http://jultika.oulu.fi/files/nbnfioulu-201706022446.pdf>)

Alla muutamia katkelmia tutkimuksesta:

Yhdysluokassa harjoitetaan sosiaalisia taitoja, sosiaalinen kehitys on erilaista kuin vuosiluokkaopetuksessa, kaveriyhteistyön merkitys korostuu, turvallisten oppilas-opettajasuhteiden muodostuminen mahdollistuu ja oppilaiden itsetunto sekä vastuullisuus vahvistuvat, kun luokassa on mukana nuorempia oppilaita, joita auttaa ja ohjata. Yhdysluokkaopetuksessa myös opetussuunnitelman laatiminen helpottuu, koska oppilaat kehittyvät yksilöllisesti eivätkä välttämättä pysty vastaamaan tarkan opetussuunnitelman odotuksiin.

Koulujen lakkautuksissa on yhä enemmän kyse taloudellisista perusteista, ja pienet koulut nähdään kannattamattomana menoeränä verrattuna isompiin kouluyksiköihin. Lakkautuspäätöksiä ei kuitenkaan tulisi tehdä kiireellisellä aikataululla, punnitsematta asiaa jokaisesta näkökulmasta. Kyläkoulu on muutakin kuin rahallisia kustannuksia. Niiden pedagogisiin ja sosiaalisiin etuihin ovat esimerkiksi Viljanen (1998) ja Kvalsund (2004) ottaneet kantaa. Kyläkoulu luo yhteisöllisyyttä, ja pienissä kouluissa kyläläiset auttavat usein talkootyönä, mikä tuottaa myös säästöä. Tantarimäki (2011) huomauttaa kuitenkin tutkimuksessaan, jossa seurattiin koulujen lakkautuksia kokonaisvaltaisesti, että lakkautuksista arvioituja säästöjä oli kouluissa saatu noin kolmannes oletettua vähemmän. Kuljetukset lisääntyvät, uusia tiloja joudutaan ehkä remontoimaan, opetusryhmät lisääntyvät, ja pidemmällä tähtäimellä erityisopetuksen ja oppilashuollon tarve kasvaa. (emt. s. 96.) Lakkautukset tuovat siis mukanaan myös enemmän menoja tietyillä sektoreilla.

Suosittelien lukemaan kvalitatiivisen tutkimuksen tulokset sivulta 44 alkaen. Niissä korostuu mm. kyläkoulun yhteisöllisyys, sijainti ja sen luomat mahdollisuudet lapsen hyvinvoinnin tukemisessa.

Suomen kylät ry on koonnut Kyläkoulujen pelastuspaketin, joka on hyväksytty Suomen Kylät ry hallituksessa 27.10.2022. Pelastuspaketin kuuluneeseen työryhmään on kuulunut useita tutkijoita ja opetusalan asiantuntijoita. Alla muutamia katkelmia pelastuspaketista:

LÄHIKOULU / KYLÄKOULU = Koulu, joka on lähialueen lapsille tehty koulu. (Perusopetuslaki 6 §) Yleisesti ei kunnan keskustassa oleva suurin koulu vaan muut koulut, jotka sijaitsevat asuinalueilla tai kylissä.

YHDENVERTAISET SIVISTYKSELLISET OIKEUDET = Perustuslain mukaan jokaisella on oikeus maksuttomaan yhtäläiseen ja yhdenvertaiseen perusopetukseen.

LAPSEN EDUN ENSISIJAISUUDEN PERIAATE = Perusopetuslain 3 §:n mukaan perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

ELINKELPOINEN KOULU = Kaksi tai kolmiluokkainen koulu, jonka tiloihin ja opetukseen sekä asukkaat, oppilaat että vanhemmat ovat niin tyytyväisiä, että haluavat puolustaa sen olemassaoloa. Korvaava koulu olisi monesti kohtuuttoman kaukana.

PERUSOPETUKSEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET = Opetushallituksen mukaan perusopetuksen kulut koostuivat vuonna 2020: 51 % opetushenkilöstön palkat, 22 % kiinteistöjen ylläpito, 6 % hallinto, 5 % kouluruokailu, 3 % kuljetukset ja 4 % oppilashuolto.

- Toistaiseksi yhdessäkään suomalaisessa tutkimuksessa ei ole tilastollisin menetelmin tutkittu, onko lakkautuksilla saatu aikaiseksi säästöjä.
- Koulujen lakkautusaalto ei ole tuonut toivottuja säästöjä kunnille ja perusopetuksen käyttökustannukset ovat nousseet koko ajan. Etenkin maaseudulla palvelut ja toiminnot tukevat toisiaan, minkä vuoksi koulukin (julkisena palveluna ja rakennuksena) on kokoaan suurempi vaikutin alueensa vetovoimaisuudelle ja yhteisöllisyydelle. Siksi sitä on mietittävä myös kehittämisen kohteena osana isompaa kokonaisuutta. Tutkitusti maaseudun lähikoulun lakkautus on vaikuttanut kielteisesti paikalliseen väestökehitykseen.

Lähde:

https://suomenkylat.fi/content/uploads/2023/01/kylakoulujenpelastussuunnitelma_.pdf

Tästä kirjoituksesta puuttuu vielä monia asioita, kuten koulun lakkauttamisen vaikutukset maaseudun autioitumiseen entisestään, vaikutukset henkilöstön hyvinvointiin ja työssä jaksamiseen Paloisten ja kirkonkylän koululla, vaikutukset kokonaisvaltaisesti perheiden hyvinvointiin, suurien luokkakokojen vaikutukset oppimiseen, kiusaaminen ja siihen puuttuminen suuressa koulussa (ja turha sanoa, ettei sitä ole, minulla on yksi lapsista yläkoulussa kylällä ja kolme lasta jo peruskoulunsa päättäneitä) jne.

Voisin suoltaa tähän tutkimuksia /artikkeleita loputtomiin.

Kysynkin nyt, millä koulun lakkauttaminen perustellaan, koska tutkitusti se ei säästöjä tuo kunnalle vaan pikemminkin nostaa kustannuksia pidemmällä aikavälillä?

Onko mietitty lasten hyvinvointia, palautumista koulupäivistä ja oppimisen tukemista kokonaisvaltaisesti?

Aiotteko tehdä lapsivaikutuksen arvioinnin, joka lain mukaan kuuluu tehdä? Miten aiotte sen tehdä ja miten sitä valvotaan? Kuka sen tekee?

Suomi on ratifioinut Lapsen oikeuksien sopimuksen jo vuonna 1991. Sen mukaan lapsen etu on ensisijainen ratkaisuperuste kaikessa päätöksenteossa.

Kouluverkko suunnittelussa otettava huomioon erityisesti lapsiin kohdistuvat vaikutukset sekä koulutuksellinen tasa-arvo. Lapsen edun pitäisi olla ensi sijalla päätöksissä ja siihen on oikeudellinen velvoite. Perustuslakivaliokunta on vuonna 2015 todennut, että lapsiperheisiin kohdistuvat muutokset eivät saa yhteisvaikutuksineen muodostua perheille kohtuuttomiksi (Perustuslakivaliokunta 12/2015 vp). (<https://www.jamsanseutu.fi/puheenvuoro/art-2000010037995.html>)

Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet on otettava huomioon läpileikkaavasti lapsia koskevassa päätöksenteossa (Lapsen oikeuksien komitea 2003, 4–5; Hakalehto 2018, 42–54). Tämä koskee myös lasten sivistyksellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin liittyviä päätöksiä, kuten esimerkiksi opetusta, koulua, koulunkäyntiä ja opiskeluhuoltoa koskevia asioita. Lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteet ovat syrjimättömyys (2 artikla), lapsen edun ensisijaisuus (3.1 artikla), lapsen oikeus kehittymiseen (6 artikla) sekä lapsen oikeus tulla kuulluksi ja hänen näkemystensä kunnioittaminen (12 artikla). (<https://www.hameenlinna.fi/wp-content/uploads/2023/03/verkkoon-karvi-tutkimus-koulujen-lakkauttamisen-vaikutuksista-alueen-elinvoimaan-ja-lasten-oikeuksista-muutoksissa.pdf>)

Onko mietitty koulun lakkauttamista henkilöstön jaksamisen näkökulmasta, niin Paloissa kuin kirkonkylälläkin?

Onko tässä kyseessä sanelupolitiikkaa Lapinlahden kunnan puolelta eli päätös on jo tehty kuulematta lapsia, opettajia ja vanhempia?

Toivon kuulevani näihin ja varmasti vanhempien esittämiin moniin muihin kysymyksiin perustellut vastaukset vanhempien kuulemistilaisuudessa Paloisten koululla 13.2.2024.

Yt.

Hanna Hakkarainen
9-vuotiaan Paloisten koulun oppilaan äiti.
Säleväntie 1432
74470 Paloinen
0466359041

LAUSUNTO 13.2.2024

PALOISTEN KOULUN LAUKKAUTTAMISTYÖHÖN LIITTYVÄ KUULEMISTILAISUUS
TI 13.2.2024 PALOISTEN KOULULLA.

Lausunto koskee ohjausryhmän toimintaa ja kunnanhallituksen kokousta 29.1.24 kokousta, jossa kunnanhallitus päätti aloittaa selvitystyön Paloisten ja Martikkalan koulun lakkauttamiseksi, ja käynnistää yhteistoimintaneuvottelut Paloisten ja Martikkalan koulun toistaiseksi voimassa olevassa palvelussuhteessa olevan henkilöstön kanssa.

Ohjausryhmä kokouksessaan 15.01.2024 evästi nopeuttamaan talouden tasapainotustyötä niin, että selvitetään kahden alakoulun, Paloisen ja Martikkalan, kohdalta koulujen mahdollinen lakkautuminen muuta palveluverkkoselvityksestä nopeammin, jo syksystä 2024 alkaen. Kunnanhallitus teki päätöksen aloittaa selvitystyön Paloisten ja Martikkalan koulun lakkauttamiseksi kokouksessaan 29.1.24, §19.

Kommentoin päätösehdotusta ja ohjausryhmää ja tasapainotussuunnitelman laatimista tuleville vuosille 2024-2026 kuntalaisen ja kyläyhdistysaktiivin näkökulmasta. Ensimmäiset kommentit lakkautusuhan alle joutumisesta oli, että siinäpä melkoinen juhlateko kunnan 150-vuotisen historian kunniaksi. Aloite on kohtuuton, epäinhimillinen ja epäreilu ts. epätasa-arvoinen.

Nyt pitäisi noudattaa alkuperäistä kunnanhallituksen päätöstä talouden tasapainottamissuunnitelmatyöstä sisältäen palveluverkko- ja organisaatioselvityksen, kiinteistöstrategian päivityksen, kunnan tytäryhtiörakenteen selvittämisen, tulopohjan laajentamisen ja verotulojen tarkistukset, selvitys valmistuu elokuuhun 2024 mennessä. Kuntalaisten on voitava luottaa kunnanhallituksen päätöksiin.

On tärkeää, että ohjausryhmä kokoaa osastojen esitykset ja selvitykset kunnanhallitukselle ja valtuustolle yhtenä pakettina käsiteltäväksi tasapainotussuunnitelmaksi elokuun 2024 loppuun mennessä. Tasapainotussuunnitelma on niin laaja yhtenäinen kokonaisuus, että työlle on varattava riittävästi aikaa. Näin päästään kuntalain vaatimusten mukaisen palveluverkon ja kunnanorganisaation ytimeen, rakenteisiin ja myös piileviin kuluihin ja käytäntöihin, joita on vuosien saatossa syntynyt. Päätöksenteossa täytyy olla käytössä luotettavat laskelmat ja vaihtoehtoiset ratkaisut kustannuslaskelmineen

Suomi on ratifioinut Lapsen oikeuksien sopimuksen jo vuonna 1991. Sen mukaan lapsen etu on ensisijainen päätöksenteon peruste. Lapsivaikutusten arvioinnissa selvitetään päätöksen tai toiminnan vaikutuksia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen. Suunniteltu aikataulu on kireä huolellisen lapsivaikutusarvioinnin tekemiselle. Koululakkautusvalmisteluissa on tärkeää tehdä laillisia, lapsen edun ja oikeudenmukaisia moniammatillisia arviointeja, näin pystytään hillitsemään kalliiden korjaavien sote-kustannusten kasvua.

Perusopetuslain periaatteita on lähikoulu, ja myös se, että lapsen koulumatkat ovat mahdollisimman turvalliset ja lyhyet.

Paloisten koulu nykytoiminnallaan ja yhteisöllisine hyvinvointivaikutuksineen on kuntastrategian mukainen ja kunnan tarkoitusta vahvistava yksikkö. Vaikka koululla on monia toimintoja, on ydintoimintaa lapinlahtelaisten lasten opetus ja kasvatus. Koulu on ollut vetovoimatekijä ja hyvän elämän edesauttaja – koulun takia yrittäjiä ja ihmisiä on muuttanut koulun läheisyyteen tai kuntaan laajemminkin viime vuosina.

Väestöennusteet ovat laskevat lähes koko Pohjois-Savossa, niin myös Paloisten koulun koulunkäyntialueella. Oppilasmäärän merkittävästi pienentyessä on syytä pohtia, mikä on järkevä hetki lakkauttaa koulu. Näkökulman tulee olla lapsikeskeinen ja pedagoginen – tosiasiallisten säästöjen laskeminen on arpapeliä, muutoksissa on monesti mukana yllättäviä tekijöitä, jotka sitten pienentävät oletettuja säästöjä.

Petäys-Paloisen kyläyhdistyksen alueella on elinvoimaa ja tekemisen meininkiä väen vähenemisestä huolimatta. Koulu on merkittävä tekijä hyvinvoinnissa ja osallisuudessa. Niin merkittävä, että keskusteltaessa koulun lakkautuksesta asioita on punnittava huolella. Tämä arviointi vaatii aikaa- sitä ei tehdä muutamassa kuukaudessa. Paloisten koulu on osa kunnan koko palvelukokonaisuutta, kunnan toimintoja tarkasteltaessa lähestymistavan tulee olla deduktiivinen.

Petäys-Paloisen kylä tekee omaa arvokasta työtään kuntamme ja alueemme hyväksi. Toivomme, että päätöksenteossa edetään yhteisölliset ja inhimilliset arvot edellä, ja varataan riittävästi aikaa selvityksiin ja valmisteluun.

Koulun monet toiminnot, esi- ja perusopetus, kansalaisopiston käsityö-, liikunta- ja musiikkipiiri, eri yhdistysten kokoukset ja aktiviteetit, juhlat sekä ulkoliikunta-alueet pitävät yllä osallisuutta ja hyvinvointia kunnassamme.

Kuulemistilaisuuden jälkeen osassa perheistä ajatukset ovat jo kääntyneet Rautavaaran kunnan koulujen suuntaan. Heidän tiedustelunsa on saanut myönteistä vastakaikua Rautavaaran kunnasta. Perheet jatkavat tämän ratkaisun selvittelyä vaihtoehtona Paloisten koulun pikaiselle lakkauttamissuunnitelmalle.

Yleinen kantamme on, että Paloisten koulun lakkauttamissuunnitelmalle tarvitaan aikalaisä, riittävästi aikaa selvityksiin ja päätösten valmisteluun sekä perheille sopeutumisaikaa.

Ps. Jos Lapinlahden kunnan kassa on nyt tyhjä niin kuin M-L-lehdestä luettiin? Silloin pitäisi ripeästi käynnistää kunnan koko henkilöstöä koskevat yhteistoimintaneuvottelut, etsien henkilöstömenojen säästöjä koko organisaatiosta mm. lomautuksin, osa-aikaistamalla, lomarahojen vaihtamisella vapaiksi ja mahdollisesti irtisanomalla. Tämä tapahtuisi talouden tasapinottamistyön rinnalla.

Ystävällinen terveisin

Irma Tikkanen

Petäys-Paloisen kyläyhdistyksen sihteeri